

Nya bodelningsregler

FAKTABLAD

Justitiedepartementet

Ju 07.05 Maj 2007

Vissa personliga ersättningar som betalats ut till en make får tas undan vid en bodelning. En make får ta undan viss egendom som han eller hon har fått i ersättning. I praktiken innebär det att egendomen ligger vid sidan av bodelningen. Den ingår varken vid beräkningen av makarnas andelar eller vid egendomens fördelning på lotter. Normalt är egendomen i dessa fall pengar, men de nya reglerna gäller också om maken av någon anledning skulle ha fått någon annan egendom som ersättning.

När får ersättning tas undan?

Ersättning för personskada får tas undan. Med personskada menas kroppsliga och psykiska skador. Det kan röra sig om ersättning för t.ex. sjukvårdskostnad, inkomstförlust, sveda och värk och stadigvarande men. Också ersättning för personskada enligt t.ex. trafikskadelagen eller brottsskadelagen omfattas. Ersättning för kränkning får också tas undan. En sådan ersättning ska normalt kompensera den skadade för en kränkning av den personliga integriteten. Ersättningen behöver inte ha betalats ut direkt på grund av lagen utan kan också ha betalats enligt ett avtal, t.ex. ett försäkringsavtal eller ett anställningsavtal.

Begränsningen till personskada och kränkning innebär att ersättning för egendomsskada inte får tas undan.

Ersättningen får tas undan oberoende av vem som har orsakat skadan eller gjort kränkningen och oavsett vem som har betalat ut ersättningen. Det spelar ingen roll om handlingen som ersättningen grundar sig på begåtts av den andra maken eller av tredje man.

Rätten att undanta egendomen gäller bara om ersättningen har betalats ut till maken innan giftorättsgemenskapen (makarnas principiella rätt till hälften av den andra makens egendom med undantag för vad som är den andra makens enskilda egendom) upphörde. Vid en äktenskapsskillnad gäller bestämmelsen om ersättningen är tillgänglig för maken senast den dag då talan om äktenskapsskillnad väcktes. Vid bodelning med anledning av dödsfall är det i stället tidpunkten för dödsfallet som är avgörande.

Även avkastning av ersättning för personskada och kränkning får hållas utanför bodelningen. Exempelvis får räntan på en ersättning som har satts in på ett

bankkonto och utdelningen på aktier också tas undan.

Maken får ta undan ersättning för förlorad inkomst och kostnader endast i den mån den avser tiden efter det att giftorättsgemenskapen upphörde – ifråga om tiden dessförinnan ska ersättningen ingå i bodelningen. Har t.ex. en make skadats i juli ett visst år och i januari nästa år fått ersättning för inkomstförlust som ska täcka tiden från juli det första året till juli det andra året, får bara den del av ersättningen som avser tiden efter det att talan om äktenskapsskillnad väcktes, exempelvis i april det andra året, tas undan.

Den make som begär att egendomen tas undan har som princip ansvar för att bevisa att det är fråga om sådan ersättning som anges i bestämmelsen.

Maken får placera sin ersättning på det sätt som han eller hon önskar utan att för den skull riskera att den dras in i en bodelning. En make har också rätt att ta undan egendom som ersatt egendom som omfattas av bestämmelsen. Det innebär att en make har rätt att ta undan t.ex. aktier som han eller hon köpt för ersättningen. Har ersättningen förbrukats utan att maken skaffat någon annan egendom, kan egendom som förvärvas vid en senare tidpunkt inte anses som surrogategendom.

I de fall då den ena maken är död gäller rätten att undanta egendomen endast för den efterlevande maken. En avliden makes arvingar och testamentsgångare har ingen rätt att ta undan ersättningen, oavsett bodelningen sker med anledning av en makes död eller med anledning av äktenskapsskillnad.

Kompensation vid bodelning

En make har också rätt att under vissa förutsättningar få kompensation vid bodelningen.

Det ena fallet är när ett värde räknats av från den andra makens giftorättsgods för att täcka en skuld som uppkommit genom brott.

Det andra fallet är när en skuld som uppkommit genom brott har betalats innan giftorättsgemenskapen har upphört. Skulden ska dock ha betalats med giftorättsgods. Om skulden har betalats med enskild egendom, har den andra maken inte rätt till kompensation.

I båda fallen krävs att den aktuella skulden uppkommit genom brott. Böter och skadestånd som uppkommit genom brott ger rätt till kompensation för den

andra maken. Brottet behöver inte ha varit uppsåtligt, utan även ekonomiska konsekvenser av ett oaktsamhetsbrott omfattas. Inte bara våldsbrottslighet ger rätt till kompensation, också ekonomisk brottslighet ingår. En make har exempelvis rätt till kompensation på grund av att den andra maken blivit skyldig att betala skadestånd för förskingring.

Det saknar betydelse vilken person eller egendom som brottet har riktat sig mot. Har brottet begåtts mot den andra maken, kan han eller hon ha rätt till kompensation och samtidigt ha rätt att ta undan ett utbetalt skadestånd för brottet.

En make behöver inte vara dömd för brott för att den andra maken ska kompenseras, även om det i allmänhet är i ett sådant fall som frågan blir aktuell.

Om ett belopp har betalats ut, läggs beloppet fiktivt till den skyldiga makens giftorättsgods före skuld-täckningen. Därefter beräknas giftorättsandelarna som om betalning inte hade skett. Har den ena maken en skuld på grund av brott, ska den andra makens andel beräknas som om skulden inte räknats av från den förstnämnda makens giftorättsgods. Den skyldiga makens andel i det sammanlagda giftorättsgodset ska minskas i motsvarande mån.

För att kompensation ska komma i fråga krävs att den skuld som uppkommit på grund av brott faktiskt påverkar vad som går till delning från makens sida. Om exempelvis den skyldiga maken har vanliga skulder som uppgår till värdet av makens giftorättsgods, saknar det betydelse för beräkningen av makarnas andelar att maken därutöver har skulder som uppkommit genom brott.

En make har rätt till kompensation endast i de fall då den andre makens skuld uppkommit inom tre år innan giftorättsgemenskapen upphörde.

Om en bodelning sker efter en makes död, har arvingar och testamentstagare samma rätt till kompensation som den avlidna maken skulle ha haft.

Lagen träder i kraft den 1 juli 2007. De nya bestämmelserna tillämpas inte om talan om äktenskapsskillnad har väckts eller makarna har ansökt om bodelning under äktenskapet före den 1 juli 2007. De tillämpas inte heller vid bodelning på grund av makes död, om dödsfallet inträffat före den 1 juli 2007.

REGERINGSKANSLIET

Justitiedepartementet

10333 Stockholm • tfn växel 08-405 10 00

Fler exemplar av faktabladet kan beställas från Justitiedepartementet, tfn 08-405 10 00 eller info.order@justice.ministry.se

Regeringens webbplats: www.regeringen.se

Justitiedepartementets e-postadress: registrator@justice.ministry.se

Tryckt av XBS Grafisk Service, Stockholm, maj 2007. Faktabladet är producerat av Justitiedepartementet. Artikelnr Ju 07.05